

ժրեղերիկոս թագաւորն ալ ՚ի պատիւ իրենս իրեւելոյն մեծագործ շիրիմ մը կանգնել տուաւ Րիզայի գերեզմաննոյին մէջ, այսպիսի իմաստով, ՆԱԽԱՆՁԱԽՈՐԻՆ ՈՎԻԴԵԱՅ, ՀԵՏԵՒՈՂԻՆ ՆԵՒՏՈՆԻ, ՓՐԵԴԵՐԻԿՈՍ ԹԱԳԱՒՈՐ : Ի՞նչ վերջի բաւերը ետքը իրեն ժառանգները փոխելով՝ զրէր են ՓՐԵԴԵՐԻԿՈՍ ՄԵԾՆ :

Շատ նիւթերու վրայ գրուածքներ ունեցաւ այս հանճարաւոր մարդը, թէ փիլիսոփայական, թէ պատմական և թէ բանասիրական . զրէց նաեւ երկրագործութեան, երաժշտութեան, վաճառականութեան ու նկարչութեան վրայ . իրեն երեւելի գործքերէն կը սեպուի վերոյիշեալ Նիսիւսեան վարդապետ-Լէր, գեղեցիկ իտալաբանութեամբ, պարզ և մեկին ոճով . որուն մէջ լաւ կը բացատրէ լուսոյ ու գունոյ վրայ եղած խնդիրները . ուրիշ մանր մունր գրուածներ ալ շատ ունի :

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Բեռնարդուսի շերան կրօնատրուներ :

ՎՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ Սիրոյ հիանալի ասպարէզներէն մէկն ալ Հելվետիոյ Ս. Րիւնարդուսի լեռն է . ուր որ կրօնաւորաց արիական խումբ մը ինքզինքը յօժարական նուիրած՝ մարդկային աղիտիցն ու վտանգացը խնամատար է ու ամուր ասպաւինութիւն . և որուն մարդասիրութեան հրաշագործութիւնները քրիստոսական Սիրոյ տարեգիրներուն նոր փառք մը կ'աւելցունեն, ու անհաւատից ու անկրօնից՝ զարմանք ու պատկառանք :

Իտալիոյ ու Օուիցերիոյ մէջ, ընդ Սալէ ու ընդ Լոսթէ կը տեսնես ահաւոր ու սեպացեալ գագաթ մը Սիջերկրական ծովուն երեսէն 7,550 ոտք կմ 3,470 մետրոն երկինք բարձրացած : Լճքդ ուր որ դարձունես՝ ասպառած ու գահավէժ անդունդներ առջևդ կ'ելեն

որ ձեան ու սառամանեաց յաւերժական հայրենիք մըն են . ու թէ որ երբէք երբէք իր ասպաւր գագաթը վրայի սպիտակ ծածկութեան ալ մերկանայ՝ ոչ եթէ կանաչազարդ ծաղկազգեստելու համար է, հապա մանաւանդ իր աւազուտ ու մերկ ասպառածները երեւցնելու : Իտալական կողմի ստորոտներուն վրայ քիչ մը բուսական տեսք մը կ'երևնայ, բայց այն ալ դեռ վերը չելած կը լինայ . հազիւ ասպառածներուն վրայ տեղ տեղ քիչ մը դալարութիւն կրնաս գտնել : Եւ այն իսկ ամառուան մէջ՝ ահաւոր մըր իրկներ գետինը ծածկած ձիւնը խռովելով ու ամպերէն իջած ձիւներուն հետ վեր վար տարուբերելով՝ անոնց տալափէն օդը կը մթնցնեն : Երան վերերը լճակ մը կայ, որ այս անմարդաբնակ տեղերուն կենդանութի շարժմունք մը տալու տեղ՝ աւելի տխրուի մը կը ձգէ իր մութ ու սևատեսիլ ջրովը : Ալպոսի հեղեղն ալ բարձրաբերձ ժայռերէ գահավիժելով՝ կարկաշաձայն խոխոջանօք Սալէ ձորոյն մէջ կը թաւալի . ու համաարած լուծեանը վրայ ահաւորագոյն շառաչմամբ մը օդը կը թնդացնէ : Հոն տեղուանքը կենդանոյ հետք մը չես կրնար գտնել . նոյն իսկ արծուին չհամարձակիր իր ճիրանները աս սառուցեալ ափափայիցը վրայ հաստատելու : Երան երկու կողմերը մէյմէկ գեղեր կան . իտալական կողմինը կ'ըսուի Ս. Հոնմիոս, զուիցերականը՝ Ս. Պետրոս . այս գեղերէն վերջը կը սկսի սիպերական անապատը, որ որչափ ահաւոր է ու ամէն վտանգով լեցուն, սակայն Օուիցերիէն Իտալիա անցնելու երկու ճամբաներէն մէկն է ասիկայ : Եւ չափ վտանգաւոր է այս անցքը որ նոյն իսկ նախնիք՝ ճամբորդութիւնը չսկսած՝ իրենք զիրենք Լորամազդայ խնամոցը կը յանձնէին, որուն լեռան գլուխը՝ մեհեան մը կար, հոն ճամբորդները աղօթքներ ու նուէրքներ կ'ընծայէին՝ որ զիրենք անվտանգ ու ողջ առողջ տեղեր նին հասցնէ : Եւ ինչև հիմա միացած քաղերը, բազիններն ու արձանագիրները կը ցուցնեն թէ ինչպէս աս լեռան ա-

Հաւորութիւն՝ հեթանոսաց ջերմեռանդութիւնը կը զարթուցանէ եղեր։ Բայց քրիստոնէից կրօնական զգացմունքը պէտք էր որ ուրիշ աւելի ազնուական կերպով մը հոս փայլէր։ Բաւական չէր Բստուծոյ տուն մը ձիւնապատ անապատին մէջ կանգնել, պէտք էր իրեն պաշտօնեայներ ալ, որ իրենց վեհանախական մարդասիրութեամբը՝ աստուածային սիրոյն գոնէ պատկեր մը ըլլային, ու աներկբայելի վստահութիւն։ ԲՏա այս վսեմմտածութիւնը ունեցաւ ժ դարուն մէջ Ե. Բեռնարդոս Եւոյացին, որ Ենդոն քաղաքը ծնած էր։ Ես մարդասիրութեան դիւցազնը որ Հելլետիոյ մէջ ըրած առաքելաջան վաստակներովը եկեղեցւոյ օգտակար ու տեղացոյ ալ պատկառելի եղած էր ու սիրելի՝ կրօնաւորական եղբայրութիւն մը հաստատեց, որուն հայրենիքը պիտի ըլլար այս ահաւոր լեւը, ու կեանքը բոլոր պիտի նուիրէր ճանապարհորդաց կարօտութիւն լեցրնելու, ու զիրենք ձեան, հիւստոյ ու մրրիկներու մէջէն ազատելու։ Ե ուտ մը ժողովեցաւ այս ազնուական զինուորութիւնը, սկսաւ իր վսեմ գործքը, ու հետզհետէ ան օրուրնէ՝ ի վեր մինչև հիմա՝ ինը դար անընդհատ կը յարատեւէ։ Ե արդ չկրնար այս զարմանալի մարդկանց խորին բարեպաշտութիւնը, ու եռանդուն եղբայրսիրութիւնը ըստ բաւականին զրուատել. վասն զի բոլոր կեանքերնին աշխատութեանց, ցաւոց ու նեղութեան մէջ կը մաշեն։ Ե չուրներնուն զիմաց ուրիշ բան չկայ՝ բայց եթէ մեռեալ բնութիւն մը, բայց եթէ մարդկային թշուառութեանցը աղետալի տեսարանները. իրենց համար բնաւ չեն հասնիր այն գեղեցիկ եղանակը ուր երկնից երեսը կը ծիծաղի ու բնութիւնը գեղեցիկութեամբ զարդարուած՝ մարդկանց նեղութիւններուն

հետքաղցրութիւն մը կը խառնեն։ Ե երբէք կենաց միտքութեամբութիւն մը, հանգիստ կամ զուարճութիւն։ Եսոնցմէ մաս մը հիւրանոցը կեցած առտնին պէտք եղած դարմաններն ու ծառայութիւնները կը կատարեն, իսկ ուրիշները կը նետուին կը վազեն ձիւններուն, սառուցից ու մրրիկներու մէջ, կը փնտռեն ձիւնաթաղ կամ վտանգեալ ճամբորդ մը, ու պզտի ձայն մը կամ ոտքի նշան մը որ տեսնելու ըլլան՝ ամէն վտանգ աչք առած ետեւէն կը վազեն։ Ե թէ պէտ իրենց այս արիւթութիւնը յաղթական կը հանդիսանայ տարերաց բռնութեանը՝ սակայն բնական զօրութիւննին շուտով կը սպառի. առողջութիւննին կը վտանգի, ու վաղահաս ծերութիւն մը զիրենք կը բռնադատէ այս գեղեցիկ գործքէն ետ կենալու։ Ե. Բեռնարդոսի կրօնաւորաց ճակատը քիչ անգամ ճերմակ մազ կրնես տեսնել. կըտորի՝ տարիքը միայն կրնայ այս բնութեան դէմ տուած խիստ պատերազմին զիմանալ։ Եսկայն մի կարծեր թէ անոնք որ ուժէ ընկան, կամ իրենց ծանր զինուորութիւնը լմնցուցին՝ ալ հանգիստ իրենց դիւրութեանը կը նային, հապա կամաց կամաց քիչ մը աւելի վարի վանքերը՝ ու անոնց մէջի աշխատութեանցը կ'անցնին, անկէջ ալ կ'իջնան Ետալիոյ ու Ե ուիցերիի քաղաքները ողորմութիւն խնդրելու, որով կարենան ապրիլ՝ ու ասանջականութեան պիտոյքները լեցրնելու։

Ե նստիլէ գաղղիացի ժամանակակից քերթողը անձամբ այս սքանչելի կրօնաւորաց կենսատու ձեռնտուութիւնը վայելած ըլլալով՝ երախտագէտ սրտիւ հետեւեալ հատուածը նուիրեց ի յիշատակ՝ իր Քերթողական պարագանէն ըսուած բանաստեղծութեանց մէջ։

ՈՒՂԵՒՈՐ ԶԻՒՆԱՀԵՂ, Ի Ս . ԲԵՌՆԱՐԴՈՍ .

Ձիւնն 'ի հեռուստ թաւալցըր
 Յերկնից հեղեղ զերդ թանձրահոս իջանէ ,
 Եւ կուտակեալ բըքայորդոր
 Բըքեռնարդեան ծեր զափափայսն ծածկէ :
 Ուղիք ամէն՝ կանգուն պատուար .
 Սաղէ խաւար , և ըղյեաին զայս նըւագ
 Ի հիւրագաւ լըռին կատար
 Լըծուն 'ի հողմն գիշերի ետ հագագ :
 Ի դոյն կըռիչ յահեղ հըմայս
 Բնդարմացեալ յուսաբեկի ուղեւոր .
 Բնդամբ 'ի պաղ և մերձ յօրհաս
 Դըմին զափամբ մընայ սարից խորածոր :
 Բնդ 'ի վերջն իւր խորհըրդին
 Ի յուշ նըմա հարսն և մանկունք զան սիրուն ,
 Եւ սառնամած յահեղ մահճին
 Յայս յիշատակ սիրտ կեղեքի դառնագոյն :
 Յետին նըմին ժամ մահաշուք
 Յայն ահաւոր կըշռի ամայս ապաւեր ,
 Եւ ծանրացեալ արտեանունք՝
 Օջաւն նորուն նինջ որոնէ մահաբեր :
 Եւ իմ զարմանք անախընկալ .
 Կա զանգակի թըւի առնուլ ըզթնդիւն :
 Եւ թինդն 'ի լուր տակաւ աճեալ
 Ի խոր գիշեր յանկարծ նըշոյլք ինչ ծագին :
 Եւ մինչ առ ձայնն կայր յուսով ,
 Ի մըրըրկին նոր այլ լըսէ նա բարբառ .
 Հաչէ անդ շուն ռահ յորդելով
 Եւ զհետ նորա զայ մենակեաց բարերար :
 Բնդ բերկրալից զշունն 'ի կաղկանձ
 Ուղեւորին աչք նըշմարեն մահաբուն .
 Ի ըքանէ մահ զաւարն 'ի բաց
 Եւ գըթուլեան նոր և այս հրաշք յաւելուն :

Եւ յս հատուածիս վերջերը , ինչպէս կը ահսնեն ընթերցողք , Ս . Բեռնարդոսի կրօնաւորաց հետ ուրիշ մարդասէր ու զօրաւոր օգնականներու ալ յիշատակութիւն կ'ընէ քերթողը , կ'ուզեմ ըսել այն զգայուն ու զարմանալի Շներուն վրայ որ իրենց տերանցը աշխատութեանցն ու հոգեւուն քիչ շատ մասնակից կ'ըլլան : Ուստի կ'արժէ որ մենք ալ իրենց առանձին պատկերն ու նկարագիրը ընծայենք ընթերցողաց . որովհետեւ որ անբաժանելի են իրարմէ Ս . Բեռնարդոսի կրօնաւորացն ու իրենց զարմանալի շներուն յիշատակը :

Ս . Բեռնարդոսի լեռան Շները :

Ըյս ազնիւ ցեղի շները՝ որ գրեթէ միայն Սալէի գօտիներուն վրայ կը գրտնուին՝ արտաքոյ կարգի մեծութիւն ունին . իրենց համեմատական ու զօրաւոր անդամները թանձր բրդով մը ամրացած են . լայն թաթուռնին ալ այնպիսի կազմութիւն մը ունի՝ որ կարծես ձեռն մէջ չխրելու համար եղած են . գծագրութիւննին խիստ է ու կատաղի , քալուածքնին վսեմական , ու ամբողջութիւնն մէկտեղ առած՝ զօրաւոր ու մեծավայել , անանկ որ եթէ այս սառնապատ ամաշութեց մէջ ասոնց հանդիպելու ըլլաս՝ կատարեալ համեմատութիւն կը գտնես այս շներուն՝ ու տեղերուն վսեմ երևութիւն մէջ : Ըայց այս

շներուն բարոյական և մտաւորական գեղեցկութիւնը բնական կիմ արտաքին գեղեցկութենէն շատ աւելի վեր է : Մարդու հաւտալը չգար թէ ինչ զարմանալի երազամտութիւն ասոնք իրենց յանձնուած պաշտօնին ուժը կը թափանցեն , ինչ եռանդեամբ անոնց ազնուական զգացմանը կը մասնակցին : Ըտուանց կանուխ՝ վզերնին ամանով մը բեռնաւորուած (որուն մէջ հաց ու գինի կը դնեն կրօնաւորները) կ'ելեն շները ու կը վազեն կը դիտեն՝ որ ճամբան կորսնցուցած կամ վտանդի մէջ ճամբորդ մը կայ արգեօք . ականջնին կը անկեն , աչուրնին ձիւնախաղաղ դաշտերուն վրայ կը պըտրոցընեն , ստէպ ստէպ հոս հոն կը

հոտուրտան : Ու թէ որ յանկարծ հոտ մը , շարժմունք մը որ տեսնելու ըլլան՝ մէկէն 'ի մէկ հոն կը դիմեն : Տկար հեծուծեան մը՝ բարձրագոյն հաշելով պատասխան կու տան , մերձաւոր ազատութիւնը աւետելով , ու շիտակ դէպ 'ի ձայնը կը վազեն . ու թէ որ իրօք գտնելու որ ըլլան՝ ալ տես թէ ինչ ուրախութիւն , ինչ գործունէութիւն : Արսկսին խեղճ ճանապարհորդին վրայի դիզուած ձիւները մէկգի ընել , պաղած երեսն ու ձեռուրները լզել տաքցունել , ու թէ որ վրան դեռ բաւական ուժ տեսնան՝ հացին ու գինւոյն ամանը անոնց կ'երկնցունեն , ու վզերնին ու կունակնին ծռելով կ'օգնեն ճամբորդին որ վրան ելլէ , ու կը սկսին մեծ ջանքով դէպ 'ի հիւրանոցը տանիլ : Իսկ թէ որ այսչափս բաւական չըլլալու ըլլայ՝ կը սկսին ունալ ու սոսկալի ձայնով հաչել , իրենց ընկերները կամ կրօնաւորները օգնուծեան կանչելով . բայց թէ որ եկող մը չըլլայ , այն ատեն՝ ըստ կարելոյն ճամբորդին ապահովութիւնը հոգալէն ետե , կը ցատքէն ամենայն արագութեամբ , ու քիչ ատենէն կրօնաւոր մը հետերնին առած կը դառնան : Հիւսսոյ ու փութորկայոյզ օրերը հիւրանոցին մէջի գործունէութիւն ու հսկողութիւն ալ կրկնապատիկ կ'առաւելու , ինչպէս նաեւ մըրկին մերձեցած ժամանակը՝ նաւաստիներուն եռանդն ու աշխատութիւնը : Այսպիսի ատեն բոլոր կրօնաւորները դուրս կը թափին . շները յառաջապահ գունդը կը ձեւացրնեն . ձեան ու մառախուղի մէջ իրենց ճարտարութիւնը միայն

կրնայ ճամբաները գտնել . կրօնաւորները՝ մարդկային դատողութիւնը կենդանեաց բնազդմանը հպատակելով՝ կոյր զկուրի ասոնց ետեւէն կ'երթան . վասն զի գիտեն որ ապահովագոյն ճամբէն կը տանին զիրենք . ու դարձեալ հոն միայն՝ ուր վտանգեալ ճամբորդ մը կայ ազատելու : Կրօնաւորներն ու շները հաւասարապէս կը սկսին աշխատիլ , երկու կողմէն ալ մի և նոյն վախճանով , որ է մարդ մը 'ի կեանս դարձրնելու փափաքը : — Բայց Ս . Բեռնարդոսի այս երկու դաս հիւրընկալուաց մէջի զարմանալի համաձայնութիւնը կատարեալ ըլլալու համար , ինչպէս կրօնաւորացը՝ այսպէս նաեւ այս շներուն կեանքն ալ կարճատե է , ու շատ անգամ վտանգներու ենթակայ : Իրենց ուժն ու սրտոտութիւնը շատ անգամ կ'ընկճի ու մորկաց բռնութիւնը երբեմն զիրենք գահավէժ կը նետէ , կամ յանկարծակի ձիւնեղէն լեռ մը վրանին գլորելով գերեզման կ'ըլլայ իրենց : — Այսպիսի կտրճութեամբ ու փառօք կը լմնցրնեն իրենց կեանքը :

Ճամբաւոր որ շատ անգամ առաքինութեց համար համր է ու յամր , Ս . Բեռնարդոսի շներուն վրայ շատ ուրիշ կերպով դատաստան կը կտրէ : Բոլոր Եւրոպա տարածուած է ասոնց անունն ու քաջութեանց համբաւը : Ամենայն ճամբորդ վրանին պատուով կը խօսին ու զարմանքով իրենց նոր նոր կտրճութիւնները կը հռչակեն . անանկ որ մենք ալ իրաւամբ արդեօք մեր ընթերցողացը հետ կրնանք այսպիսի բացագանչութիւն մը ընել :

Ինչ վըսեմ արութիւն հանդիսից ձեր քաջակորով

Պահապանք բեռնարդեան , իմ 'ի զարմանքս միտք յուզին ,

Ինխօսուն թէ և ըզձեզ 'ի բան պըճնեալ իցէ կարծել :

Բաբէ , յայդ տեսիլ վայրագ արիւնախառն յայդ ակնարկիս ,

Ո՞ր զգըթութեանդ ըսքանչելի ընթեռնուցու ծածկեալ բարբառ .

Ո՞ր մինչ 'ի գոչ մըռնչելով ընդ ափափայտն թունդ 'ի թունդ

Ելլաւանք՝ զայդ մարդասէր գոլ կալկանձումն հաւատայցէ .

Բայց սար 'ի սար դընէք դուք թափ , լէ սառ լէ հիւսըս թափանցանց

Եւ ընդ գահըս վարդելով յաճախ ընդոստ ընդ խորանդունդ

Յահաւոր շունչ փութորկաց ընդ ձեան մըրիկ պատերազմեալ

Ինչ մահու ոգորիք , ձեզ մըցանակ թափելով մարդ :

Վառք միայն տիրապատուէրն հրամանաց հաւատարիմ,
 Բան զոր զեղեմաղբերօք ընկալայք՝ յուշ ձեզ անմոռաց
 Եւթէ ինչ ի լոկոյ վերապատուեալ ըզմարդ իշխան
 Եւլընդ անձինն պահապետք՝ զկեանսդ նըմին դրնէք վահան,
 Ի ձերդ յաճախ կորուստենէ նըմին ըզուռն առձեռելով .
 Կորուստ վըսեմական, բանականին ի բնուստ արժան ,
 Ի զսէր մըտերմութեան ընդ մահ անշուշտ բերեալ կըշիւ .
 Եւ զայդ ի սիրտ սերմնն ձեզ արկ դիւրապատրաստ հըլութիւն .
 Ի՞նչ ըզյուշ, կամ ո՞ր դարձեալ զիմացութիւն ըսքանչելի
 Եւրով դուք քան զկենդանեաց գրէք սեռովք համագոյնից
 Եւրչափ ընդ ձեզ և ընդ մարդ խտրոց անկեալ անջրպետիչ .
 Եւլ առ մերս առաւել հակելով ձեր կշռոց նըժար .
 Եւրպէս զի թէ ցուրտ աչօք և ցըրտագոյն ի սիրտ անբանք
 Եւ թէ յօգըն ձեռնտու՝ այլ մահազէնս շարժեն մարդկան ,
 Եւամ ի վեհ գործոցդ ի զնին անկարեկիր կան հայեցիւք ,
 Եւայց դուք , հրաշք անձառ , ընդ մարդ բերէք նախանձ հըզօր
 Ի վեհագոյնն իսկ նորուն՝ ակն ի սիրոյն տըւեալ հանդէս .
 Եւ ինչ ըզվատաց անկուշիւով մարդոց ըզհեշտ սէր անձնահաճ ,
 Եւրուն իսկ յըմբերանել և պատկառանքս ինքնադատ
 Եւյնց ևեթ աշակերտէք որ սառնապատ նդ երես լերանց
 Եւսիրոյն ջերմնահալ գնացուցանեն սրտին շնչմունս ,
 Եւ յաջոյն աստուածասաստ մեղկելով շանթըս ցըտակէզ
 Եւաշտօնեայք արժանաւորք՝ մարմնաւորեն նորուն ըզտիպ .
 Եւ դուք սոցա սատարողք վըշտացն ի վտանգ հաւասարողդ ,
 Եւաք դարձեալ և պարծանացն իրաւապէս գոյք մասնակից .
 Եւ ուր նոցուն մարդասէր թռչին փառօք անուանց համբաւ
 Եւ ձերդ անմեկինք, իբր արձագանգք առ ի ձայնէ՝
 Եւատուեսցին շնորհապարտ ի սիրտ , ի շուրթն և ի քարտէզ .

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՃԱՏՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բ . Կենդանիները յօշուտ կերպը :

Եւ ի նոյն կերպով յօշուտ է գրեւ
 Թէ ամէն կենդանիները՝ թէ՛ բնական
 հիւանդութեամբ և թէ՛ բռնի մեռած
 ըլլան . և շատ քիչ են անոնք որոնց յօ-
 շումը կը տարբերի : Եւս և առաջ ըստ
 կարելոյն արմատէն պէտք է կտրել
 վրանին գտնուած ստենները կամ մազե-
 րը . և թէ որ ոտքերնին պայտ ունի՝
 հանելու է : Ետքը կ'առնես կըռնկի
 վրայ կը պառկեցնես՝ գետնի կամ սե-
 ղանատախտակի մը վրայ . և սուր դանա-
 կով մը կենդանւոյն վարի ծամելիքին
 մէջտեղէն ուղիղ գծով փորին երեսին

կը ճեղքես մինչև պոչը՝ բոլոր կաշին
 թանձրութիւն մ'ալ աւելի թափանցե-
 լով ինչուան միսը . նայնպէս չորս պուտե-
 լուն մորթը կը ճեղքես դէպ ի երկայնքը
 ինչուան ոտուրներուն ծայրը . այնպէս որ
 առջի ճեղքին հետ ուղիղ անկիւն կը
 ձեւացնեն . իսկ ոտուրներուն ծայրերը
 շրջապատելով՝ նոյն ճեղքը կը լնցնես :
 Եւ ատենը փորին վրայի ճղքուած-
 քէն սկսելով կաշին եզերքէն բռնած՝
 սկզբէ՛ դանակով մինն վրայէն հետզհե-
 տէ փորը , լանջքը , պարանոցը , սրուն-
 քները : Եւ որ կենդանին նիհար ըլ-
 լայ , և կամ դուն վարժ ըլլաս՝ պէտք է
 նայիլ որ դանակին բերանը աւելի դէպ
 ի մին քան թէ մորթին ուղղես՝ կա-
 շին վրայ մսի կտորուանք ձգելով , որ-
 պէսզի ըլլայ թէ յանկարծ գտնուելովդ՝